

GYÓGYSZERÉSZETTÖRTÉNETI KÖZLEMÉNYEK

Gyógyszerészet 46. 229-230. 2002.

Kik voltak az első gyógyszerész hallgatók a kolozsvári egyetem megnyitásakor?

Dr. Minker Emil

Források

A Kolozsvárott 1872-ben meginduló gyógyszerész-képzés induló létszámával kapcsolatban három, autentikusnak tűnő forrásra bukkantunk.

Az első forrás a Pallas lexikon szócikke, mely szerint (10. kötet 697. oldal): „Kolozsvár legnevesebb tanintéze- te az 1872. XIX. t.-c. által felállított Ferencz József-tudo- mányegyetem. Az egyetem 4 karra oszlik, úgymint: álla- mi- és jogtudományi, orvos-sebészi, bölcséleti, nyelv- szeti és történelmi, és mennyiségtan-természettudományi karra; mind e karok 1872-ben léptek életbe, az orvos-se- bészeti kivételével, amely a gyógyszerészeti tanfolyam- mal együtt csak 1875-ben nyílt meg.”

A szócikk szerzője *Thirring Gusztáv* [1]. Ezek szerint 1872–1875. között nem is volt gyógyszerészképzés, így nem is lehettek gyógyszerészhallgatók.

Ez utóbbi szócikk valami fatális félreértés során jelen- hetett meg 1895-ben!

A második forrás szerint: „Az Egyetemnek az első év- ben 258 hallgatója volt, ezek közül 5 első éves és 5 má- sodéves gyógyszerészhallgató” [2]. Ezt az adatot a szerző változatlan formában vette át *dr. Ferencz Áron* és *dr. Dá- vid Lajos*: A Ferencz József Tudományegyetem Gyógy- szerészeti Intézete és Egyetemi Gyógyszertára története c. munkából [3].

A harmadik forrás szerint a megnyitáskor: „Az egye- temnek mindössze 269 hallgatója volt, köztük 27 orvos- tan- és 16 gyógyszerészhallgató” [4].

A források tehát meglehetősen divergálnak.

A hallgatói létszám a kolozsvári egyetem megnyitásakor

A kolozsvári egyetem indulásakor – mivel a képzés a pesti egyetem tanulmányi programja és szabályzata alap- ján indult – mindenki világosan tudhatta, hogy milyen képzésnek néz elébe. A földrajzi távolság figyelembe vé- telével elsősorban az erdélyi lakosok jelentkezhetek.

Az egyetem megnyitásának évében a gyógyszerész- hallgatók (akkoriban gyógyszerészettan-hallgatóknak ne- vezték őket) létszáma bizony csekély volt, de a második évben a számuk már szépen emelkedett.

Az egyetem indulásakor az *I. táblázatban* feltüntetett hallgatói létszámot regisztrálták [5].

A *táblázat* adatai szerint az 1872–1873. tanév első fél- évére (I) öt és a második félévre (II) ugyancsak öt gyógy- szerészhallgató iratkozott be. Tehát nem tanévről, hanem félévről van szó! Ezek szerint innen adódott a félreértés, miszerint az I. és a II. évfolyamon 5–5 hallgató kezdte meg tanulmányait.

I. táblázat

Hallgatói létszám a kolozsvári egyetem megnyitásakor az 1872–1873. tanévben

Kar (szak) neve	I. félév	II. félév
jogi	173	158
orvosi	27	28
bölcséleti	21	16
math.-term.tud.	32	26
gyógyszerész	5	5
összesen:	258	233

Az 1872– 1873. tanév I. és II. félévére beiratkozott hallgatók név szerint az alábbiak [6]:

- Bíró János.
- Irk Jenő.
- Popovics B. Emil.
- Tatai Miklós.
- Valentini Adolf.

Ha elsőévesként öten indultak az I. félévben és öten iratkoztak be a második félévre, akkor ez azt jelenti, hogy mind az öt hallgató sikerrel végezte az első félévet. Hogy a második félévet is sikerrel végezte mind az öt fő, azt igazolja az 1873–1874. tanév Almanachjában közreadott alábbi összesített névsor az 1873–1874. tanévre beiratko- zott gyógyszerészeti hallgatókról [7]:

– Balsai József	I. éves
– Bíró János	II. éves
– Bratler Imre	I. éves
– Esztergami Gábor	I. éves
– Fayx Róbert	I. éves
– Fejes Lajos	I. éves
– Ferentzi István	I. éves
– Gross Károly	I. éves
– Horváth Miklós	I. éves
– Irk Jenő	II. éves
– Jancsó Géza	II. éves
– Jager József	I. éves
– Keserü József	I. éves
– Kósa István	I. éves
– Popovics B. Emil	II. éves
– Török József	I. éves
– Tatai Miklós	II. éves
– Valentini Adolf	II. éves

Ezek szerint az 1873–1874. tanévben 6 fő II. éves és 12 fő I. éves, együttesen 18 fő a gyógyszerészhallgatói létszám. Könnyen kitalálható, hogy a korábbi. 1872–1873. tanévben végzett öt fő mellé hatodikként az első évet a pesti egyetemen végzett, a neve alapján erdélyi származású *Jancsó Géza* jött át a következő tanévben Kolozsvárra.

Az Almanach létszámadatait hitelesnek fogadjhatjuk

el, mivel a felsorolásban a hallgatók név szerint szerepelnek.

Sajnos a statisztikák tulajdonsága, hogy nagyon könnyen elírhatók, félreolvashatók és a szerzők legjobb számdéka ellenére is becsúszhatnak hibák. Így a fentebb már idézett *Udránszky-Szabó Emlékkönyv* 22. oldalának harmadik sorában az 1873–1874. tanév I. félévében 11, a II. félévben pedig 18 fő gyógyszerészhallgató szerepel [5], 7 fővel nehezen tud elszámolni az idézett statisztika.

Tételezzük fel, hogy az 1873–1874. tanév I. félévében valóban 11, a második félévben 18 fő volt a hallgatói létszám. Ebben az esetben 6 fő biztosan II. éves volt, új első évesként pedig csak 5 fő iratkozhatott be. A kérdés azonban az, hogy mitől lett 18 fő a II. félév létszáma? Vagy heten átjöttek Pestről évközben a II. félévre, vagy elírás a 11 fős I. félévi létszám! Mindkét eset lehetséges, azaz a második félévre 7 elsőéves átjött Pestről, de az sem kizárt, hogy a valóságban 12 fő I. éves iratkozott be az I. félévre, és így jött ki a 18 fős létszám.

Mivel 1919. után az egyetem teljes irattára Kolozsvárra maradt, mert a románok sem akkor, sem a későbbiekben nem engedélyezték (minden kérés ellenére!) az iratok kiadását (még az anyakönyveket sem!), így már valószínűleg sohasem tudjuk meg az igazságot.

Az 1872–1919. közötti időszakról a gyógyszerészhall-

gatók létszámáról pontos ismereteink vannak, de erről a későbbiekben fogunk számot adni.

IRODALOM

1. *A Pallas Nagy Lexikona*. Az összes ismeretek enciklopédiája tizenhat kötetben. Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, Budapest, 1895. – 2. *Mezey Géza*: Az első magyar egyetemi gyógyszerész rövid története. Gyógyszerésztörténeti Diárium 1974. III. évf. 2. (10) sz., 109–114. old. – 3. *Ferencz Áron és David Lajos*: A Ferencz József Tudományegyetem Gyógyszerészeti Intézete és Egyetemi Gyógyszertára története. Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 1937. 3. sz. 321–327. old. – 4. *Issékutz Béla*, szerk. id. Jancsó Miklós és ifj. Jancsó Miklós, a két orvostudós. Akadémiai kiadó, Budapest, 1968. – 5. *Udránszky László és Szabó Dénes* (szerk.): Emlékkönyv a Kolozsvári Magyar Királyi Ferencz József Tudományegyetem és különösen ennek orvosi és természettudományi intézetei a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók XXXII. Vándorgyűlése tagjai részére. Kiadta a V. K. M. költségén a Kolozsvári Egyetem Orvosi Kara, Kolozsvár, 1903. – 6. *A Magyar Királyi Kolozsvári Tudományegyetem Almanachja az 1872–1873. tanévre*. Kolozsvár, 1873. – 7. *A Magyar Királyi Kolozsvári Tudományegyetem Almanachja az 1873–1874. tanévre*. Kolozsvár, 1874.

E. Minker: *Who were first pharmacist students at the opening of the University of Kolozsvár?*

Szegedi Tudományegyetem, Gyógyszerhatástani és Biofarmáciai Intézet, Szeged, Eötvös utca 6. – 6720

FARMAKOBOTANIKAI TEREPGYAKORLAT

Dr. Dános Béla egyetemi docens

és

Dr. László-Bencsik Ábel tudományos főmunkatárs

vezetésével

a Budai hegységben: Csúcshegy – Virágosnyereg – Hármashatárhegy –
Hűvösvölgy útvonalon

2002. május 4-én

A terepgyakorlaton való részvétel ingyenes.

Szervezés:

Konrádné Abay Nemes Éva, MGYT titkárságvezető. Tel.: 266-9395